



Myndigheten för  
samhällsskydd  
och beredskap

# Effekter på räddningsinsatser till följd av covid-19

Komplettering med åren 2021 och 2022

**Effekter på räddningsinsatser till följd av covid-19. Komplettering med åren 2021 och 2022.**

© Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB)  
Enhet: Enheten för lärande från olyckor

Text: Björn Sund  
Datahantering: Anders Jonsson

Publ nr: MSB2294 – december 2023  
ISBN: 978-91-7927-463-4

# Sammanfattning

Rapporten syftar till att med hjälp av tidsserieanalys och översiktliga bedömningar få en indikation på pandemins möjliga effekter för räddningsinsatser och räddningstjänsternas brandförebyggande arbete. Analysen kan fungera som utgångspunkt för vidare studier av orsakssamband. De trendbrott som identifieras kategoriseras i sådana som sannolikt berodde på restriktionerna till följd av pandemin, förändringar i arbetssätt och de som troligen var väder- och säsongrelaterade.

**Tabell.** Bedömning av räddningsinsatser och räddningstjänstens brandförebyggande arbete åren 2020 till 2022

Trolig orsak	Fler olyckor/ skador/åtgärder	Färre olyckor/skador/åtgärder
Samhälleliga förändringar till följd av pandemin	<ul style="list-style-type: none"><li>Spisbränder</li></ul>	<ul style="list-style-type: none"><li>Bränder i byggnader</li><li>Bränder i allmänna verksamheter (utom vård)</li><li>Trafikolyckor</li><li>Utsläpp av farligt ämne</li><li>Automatlarm utan brandtillbud, utom vårdsektorn (år 2020)</li></ul>
Förändringar i arbetssätt till följd av pandemin	-	<ul style="list-style-type: none"><li>Räddningstjänstens brandförebyggande arbete i form av tillsyn, utbildning och hembesök</li><li>Resurser för tillsyn samt information (år 2021)</li></ul>
Väder- och säsongrelaterat	<ul style="list-style-type: none"><li>Drunkning (juni 2020, februari 2021)</li></ul>	<ul style="list-style-type: none"><li>Drunkning (juli 2022)</li><li>Brand i skog och mark (juli 2020)</li></ul>

## Samhälleliga förändringar

- Insatser till spisbränder överstiger prognosens intervall under månader med hög smittspridning. Förklaringen är sannolikt att fler har varit hemma mer och därmed oftare lagat mat i hemmiljön.
- Bränder i byggnader, bränder i allmänna byggnader samt automatlarm utan brandtillbud har minskat under pandemin. Framst för allmänna verksamheter (exklusive vård) och särskilt inom skolor, restauranger och idrotts-, bad- och motionsanläggningar. Flera av dessa verksamheter stängdes på grund av restriktioner. Däremot blev det ingen sådan påverkan inom vårdsektorn.
- Hemarbetet under pandemin har sannolikt lett till färre trafikolyckor. Framst i storstäder och pendlingskommuner nära storstäder. Att trafiken minskat stöds av statistik över minskade trafikflöden. Försäkringsstatistik visar också på färre skador inom trafiken.

- Räddningsinsatser till följd av utsläpp av farligt ämne har minskat under pandemin och är sannolikt sammankopplat med minskade trafikflöden.

### **Förändringar i arbetssätt**

- I statistik över kommunernas brandförebyggande arbete var det tydligt att flera åtgärder minskade kraftigt i omfattning under pandemin. Utbildningar, hembesök och tillsynsbesök minskade alla som en följd av restriktionerna och för att minska risken för smitta. En återhämtning har skett under år 2022.
- Det finns en tendens till att resurserna för tillsyn samt information och rådgivning minskat under år 2021. Uppgifter om resurserna går inte att följa upp år 2022 eftersom det inte finns några data insamlade.

### **Väder- och säsongsrelaterat**

- Drunkningar och drunkningstillbud har varit fler än prognosintervallet två månader under perioden och färre under en månad. Dessa variationer överensstämmer med varmt och kallt väder och bedöms därför inte vara relaterade till pandemin.
- Bränder i skog och mark minskade under juli år 2020. Dessa händelser ser ut att ha minskat till följd av en mild vår och kall juli.

### **Slutsatser**

Samhällsförändringar till följd av pandemin har sannolikt påverkat antalet för vissa räddningsinsatser. I huvudsak har en nedgång skett. De brandförebyggande åtgärderna är på god väg att återhämta sig. Det finns avvikande trender även under år 2022 som är intressant att fortsätta följa.

# Innehåll

<b>SAMMANFATTNING .....</b>	<b>3</b>
<b>1 INLEDNING .....</b>	<b>6</b>
1.1 Bakgrund .....	6
1.2 Syfte .....	6
1.3 Avgränsningar .....	6
1.4 Metod .....	7
<b>2 RESULTAT AV TIDSSERIEANALYSER ÅREN 2020 TILL 2022 .....</b>	<b>9</b>
2.1 Räddningsinsatser och andra uppdrag .....	9
2.2 Brand.....	10
2.3 Trafikolyckor .....	13
2.4 Utsläpp av farligt ämne/fara för utsläpp.....	14
2.5 Drunkning och drunkningstillbud .....	15
2.6 Automatlarm utan brandtillbud .....	16
<b>3 UTVECKLINGEN AV DET BRANDFÖREBYGGANDE ARBETET.....</b>	<b>18</b>
<b>4 DISKUSSION OCH BEDÖMNINGAR .....</b>	<b>20</b>
<b>REFERENSER .....</b>	<b>25</b>
<b>BILAGA 1: TABELLER.....</b>	<b>26</b>
<b>BILAGA 2: SAMMANFATTNING AV RESULTAT FÖR ÅR 2020 .....</b>	<b>32</b>

# 1 Inledning

## 1.1 Bakgrund

Under år 2021 beställde Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) en analys för att undersöka eventuella effekter och göra översiktliga bedömningar av hur trender inom räddningsinsatser, personskador och dödsfall till följd av skador och förgiftningar påverkats under covid-19-pandemins första år (MSB 2022). Metodiken som användes var tidsserieanalys och ett antal trender identifierades. De huvudsakliga resultaten för år 2020 sammanfattas i bilaga 2.

Eftersom den tidigare analysen inkluderade data till och med år 2020 ser vi att en komplettering med data och analys för pandemins andra år 2021 och år 2022 skulle tillföra ytterligare kunskap kring eventuella effekter. Kompletteringen utgår ifrån tidigare metod och analysen avgränsas till räddningsinsatser och räddningstjänsternas brandförebyggande arbete. Kapitel 2 beskriver resultatet av tidsserieanalyserna och utvecklingen av det brandförebyggande arbetet beskrivs i kapitel 3. Diskussion och översiktliga bedömningar av resultatets relation till pandemin tas upp i kapitel 4.

## 1.2 Syfte

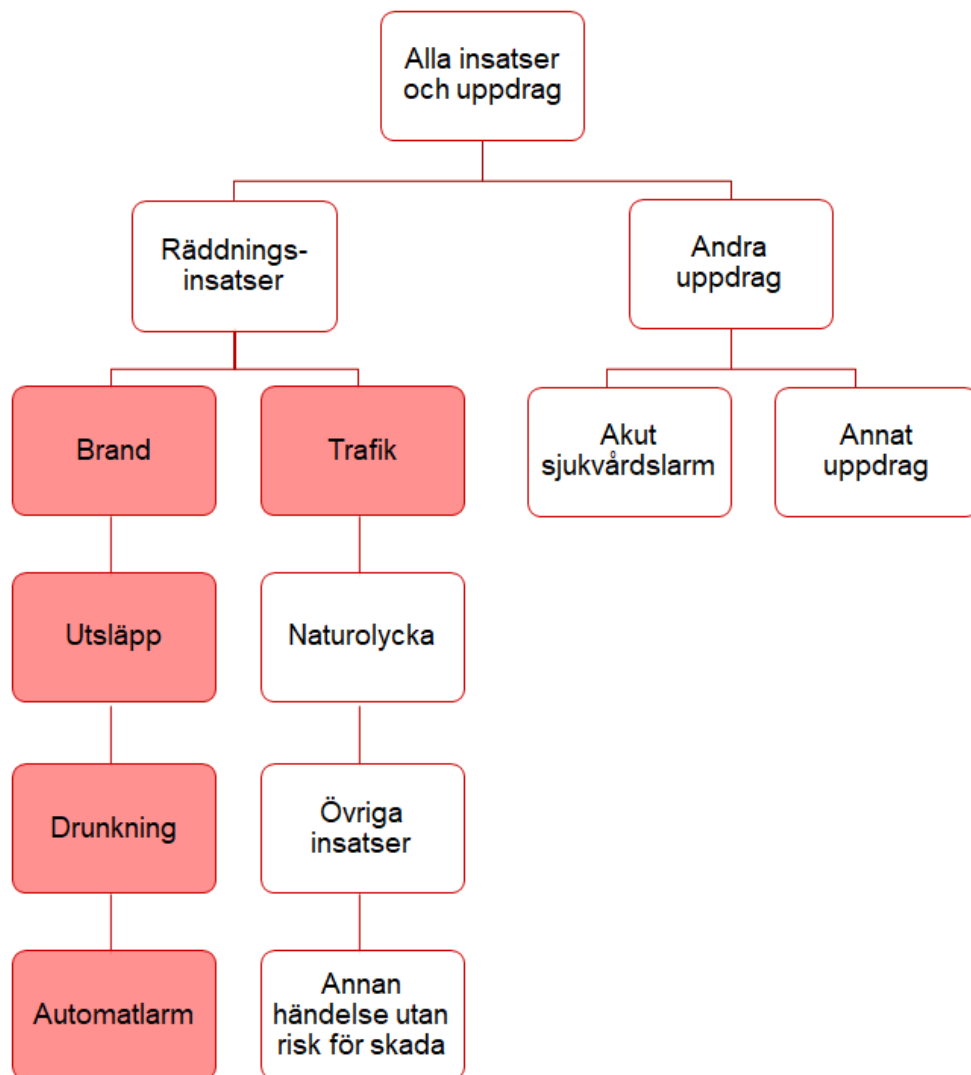
Syftet är att få en indikation på om pandemins möjliga effekter för räddningsinsatser och räddningstjänsternas brandförebyggande arbete som identifierades för år 2020 förändrades under år 2021 respektive år 2022.

## 1.3 Avgränsningar

Vi avgränsar den uppföljande analysen till att omfatta räddningsinsatser och inte personskador i öppen och sluten vård. I detta sammanhang inkluderar räddningsinsatser inträffade och befarade olyckor som lett till utryckning av räddningstjänsten (oavsett räddningsinsats enligt LSO 1:2 eller inte) plus ”Första hjälpen och sjukvård i väntan på ambulans (IVPA)” samt ”Andra uppdrag”. I huvudsak analyseras de tidsserier där restriktionerna bedömdes ha påverkat utvecklingen under år 2020 samt någon ytterligare händelsetyp på övergripande nivå (figur 1.1). Tidsserier för andra uppdrag som ”Första hjälpen eller sjukvård i väntan på ambulans” och ”Hjälp till ambulans” visas i bilagan men analyseras inte.

Förväntningen för år 2022 är att en återgång till trenden före pandemins utbrott sker. Smittspridningen var väldigt hög i början av år 2022 men restriktionerna hade börjat fasas ut. Kvardröjande effekter av pandemin kan därför förekomma. Räddningstjänsternas brandförebyggande arbete följs upp på samma sätt som i den tidigare analysen.

Figur 1.1. Räddningsinsatser och andra uppdrag



**Notering:** De händelsetyper som finns i rödskuggade rutor analyseras i denna rapport

## 1.4 Metod

Metoden för analysen bygger i huvudsak på tidsserieanalyser av räddningstjänsternas insatsstatistik. Tidsserieanalyser indikerar var och när kopplingar mellan ett par variabler kan finnas. De kan dock inte användas för att fastställa orsakssamband och samtliga avvikelser beror sannolikt inte på pandemin utan kan också vara exempelvis väder- och säsongrelaterade.

Analyserna har genomförts i statistikverktyget R. Med hjälp av R togs Autoregressive Integrated Moving Average-modeller (ARIMA) fram för respektive variabel. ARIMA är en typ av modell som är specifikt framtagen för analyser och prognoser av tidsserier som innehåller en eller flera av fyra komponenter: trend, cyklisk komponent, säsongvariation och slumpmässig komponent.

I analysen för år 2020 identifierades eventuella trender, cykliska komponenter och säsongvariationer för varje tidsserie. Därefter användes `auto.arima`-funktionen i R för att ta fram en ARIMA-modell för varje tidsserie baserat på statistik under åren 2016 till mars 2020. Om p-värdet visade sig vara signifikant (större än 0,05) behölls modellen som funktionen föreslog. Annars togs en modell fram på manuell väg. Modellen granskades även utifrån hur väl den passade tidserien genom att jämföra värdena för Akaike informationskriterium (AIC) och Bayes informationskriteriet (BIC).

När ARIMA-modellen var framtagen användes prognosfunktionen för att göra en prognos med ett 95-procentigt konfidensintervall. Prognosen visualiserades i en graf med start i mars år 2020. Därefter infogades den faktiska statistiken för åren 2018 till 2020 i grafen.

Den kompletterande analysen har utgått från samma period, åren 2016 till februari 2020, för att ta fram prognosintervallen. Det innebär att de tidigare ARIMA-modellerna i stort sett är identiska.<sup>1</sup> Motiveringen till att prognosen för åren 2021 till 2022 inte inkluderar data för år 2020 är att vi då skulle ha ”byggt in” effekter av pandemins första år i modellen. Liksom i den tidigare analysen prognosticerades ett 95-procentigt konfidensintervall som sedan jämfördes med den faktiska statistiken för perioden mars år 2020 till december år 2022.

---

<sup>1</sup> Att de inte är helt identiska beror på två anledningar: (1) Dataunderlaget i räddningstjänsternas insatsstatistik är ett i viss mån ”rörligt” material där händelser kan registreras eller ändras efter en tid. (2) Dokumentationen av den tidigare analysen har inte gått att följa i sin helhet för samtliga tidsserier.

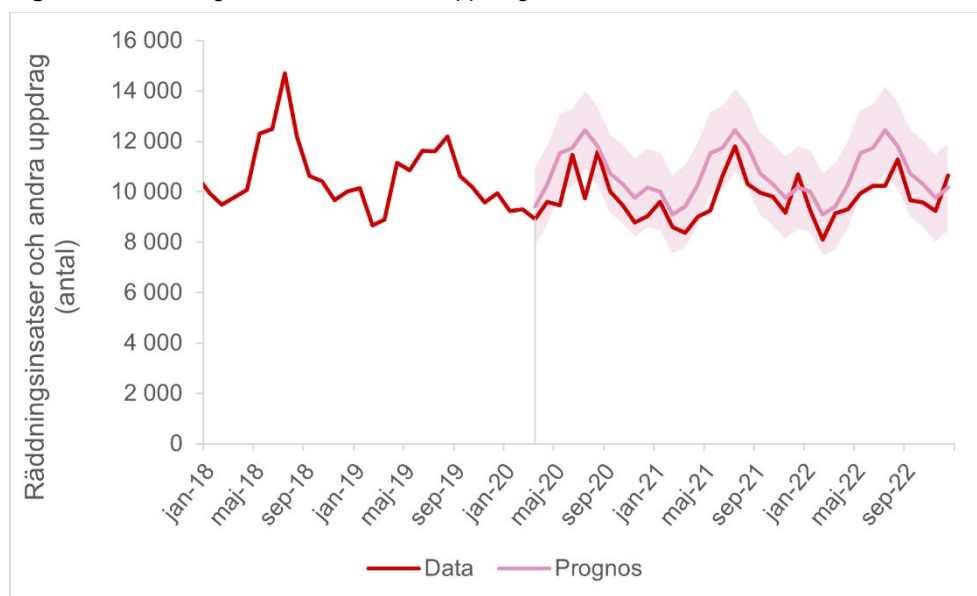


## 2 Resultat av tidsserieanalyser åren 2020 till 2022

### 2.1 Räddningsinsatser och andra uppdrag

Utvecklingen av faktiskt samt prognosticerat antal räddningsinsatser och andra uppdrag under perioden 2018 till 2022 inklusive ett 95-procentigt konfidensintervall visas i figur 2.1. Det finns signifikanta avvikelser mellan prognos och faktiska händelser under maj och juli månad år 2020, maj år 2021 samt juli år 2022 (tabell 2.1). Under dessa tidsperioder är antal händelser färre än prognosen. För att se vad som bidrar till avvikelserna bryts räddningsinsatserna och andra uppdrag ner på olika händelsetyper i följande avsnitt.

Figur 2.1. Räddningsinsatser och andra uppdrag, åren 2018 till 2022



Källa: Räddningstjänsternas insatsstatistik och egna analyser

Tabell 2.1. Procentuella avvikelser för räddningsinsatser och andra uppdrag, mars 2020 till december 2022<sup>2</sup>

Typ av insats	Maj 2020	Juli 2020	Maj 2021	Juli 2022
Räddningsinsatser och andra uppdrag	-5 %	-11 %	-6 %	-5 %

<sup>2</sup> Siffrorna i dessa tabeller innebär hur mycket utfallet avviker från den lägsta/högsta gränsen i konfidensintervallet. Exempelvis låg utfallet under maj år 2020 5 % under den undre konfidensintervallsgränsen. En ljus färgsättning innebär en avvikelse på under 5 % medan en mörkare färg innebär en större avvikelse. Grön färg innebär en nedgång i antalet jämfört med prognosen medan en röd färg innebär en ökning.

## 2.2 Brand

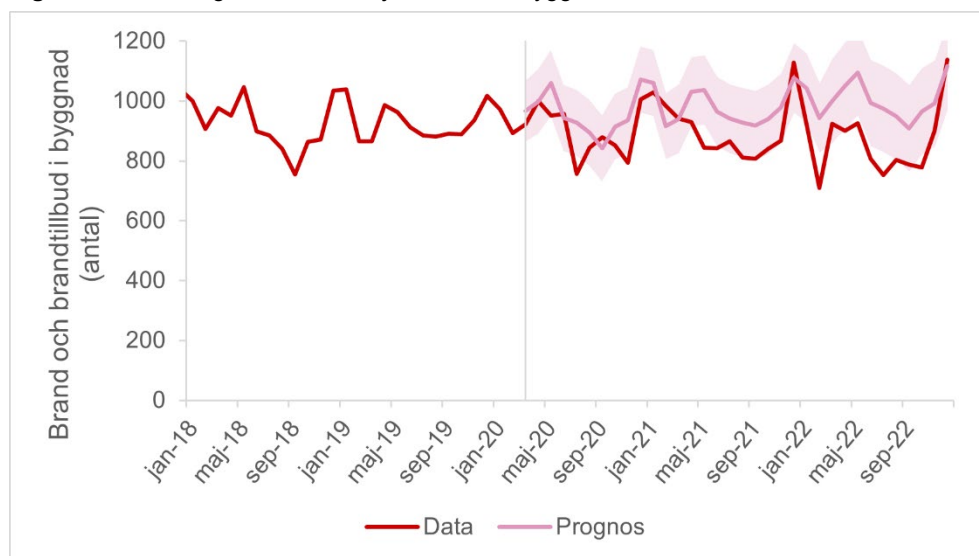
### 2.2.1 Brand i byggnad

Händelsetypen ”Brand i byggnad” omfattar alla räddningsinsatser till följd av bränder och brandtillbud i byggnader. Det inkluderar bland annat verksamhetskategorierna boende och vård, allmän verksamhet (utom vård), industri samt övrig verksamhet. Under år 2020 förekom vissa avvikelser i juli och november (figur 2.2 och tabell 2.2). Det gick inte att se vilka verksamhetskategorier eller brandorsaker som låg bakom avvikelserna på övergripande nivå.<sup>3</sup>

Under år 2021 inträffar avvikelser under maj och juni. Störst är avvikelserna i maj på minus 8 % men även juni hamnar knappt utanför konfidensintervallet. Inte heller för dessa månader går det att se vilka verksamheter eller brandorsaker som låg bakom utfallet. Undantaget är utfallet för byggnadsbränder i allmänna verksamheter (utom vård) som i juni år 2021 ligger under prognosen. Fördjupning inom denna verksamhetskategori samt inom spisbränder sker nedan.

Även under år 2022 förekommer avvikelser från prognosen. Inte mindre än sju månader uppvisar färre händelser än prognosen. I januari bidrar allmän verksamhet (utom vård) till avvikelserna medan boende och vård bidrar till ett lägre antal händelser i februari, juni, juli och oktober. För februari uppvisar brandorsaken spisbränder ett lägre utfall än prognosen inom verksamheten boende och vård.

**Figur 2.2.** Räddningsinsatser till följd av brand i byggnad, åren 2018 till 2022



**Källa:** Räddningstjänsternas insatsstatistik och egna analyser

<sup>3</sup> I bilaga 1 redovisas brand i byggnad fördelad på verksamhet och brandorsak (tabell B1.3 och B1.4)

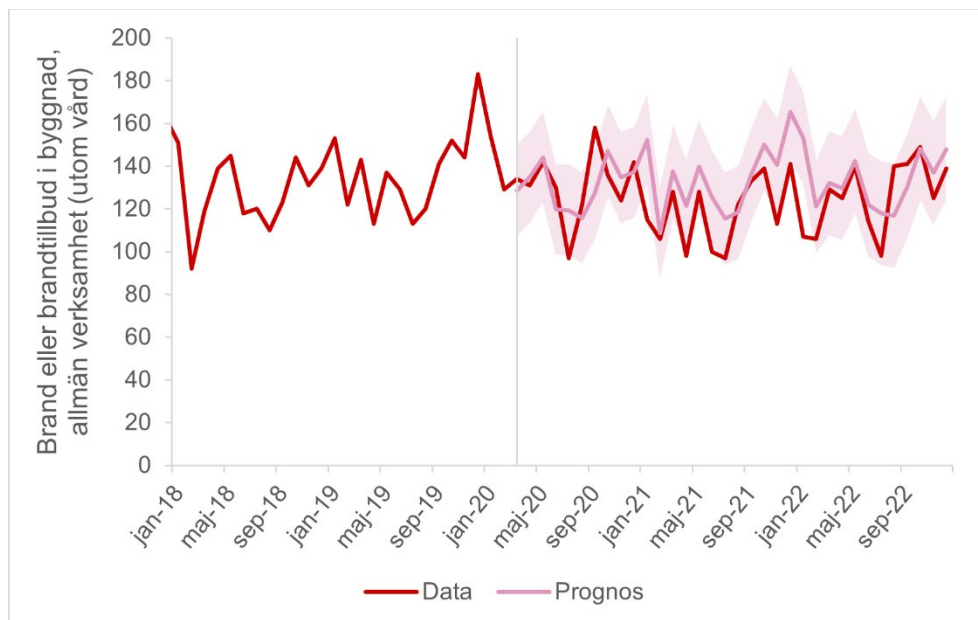
**Tabell 2.2.** Procentuella avvikelser för räddningsinsatser till följd av brand i byggnad, mars 2020 till december 2022

Typ av insats	Juli 2020	Nov 2020	Maj 2021	Juni 2021	Jan 2022	Feb 2022	April 2022	Maj 2022	Juni 2022	Juli 2022	Okt 2022
Brand i byggnad	-7 %	-4 %	-8 %	-1 %	-1 %	-14%	-1%	-3%	-5%	-9%	-5%

### 2.2.1.1 Brand i byggnad i allmän verksamhet (utom vård)

Allmän verksamhet (utom vård) inkluderar exempelvis skola, restaurang, handel, kontor och hotell. Bränder i dessa verksamheter uppvisar färre händelser än prognosen under flera månader åren 2020 till 2022 (figur 2.3 och tabell 2.3). En månad, september år 2020, har högre utfall än enligt prognosen.

**Figur 2.3.** Räddningsinsatser till följd av brand i byggnad i allmän verksamhet (utom vård), åren 2018 till 2022



**Källa:** Räddningstjänsternas insatsstatistik och egna analyser

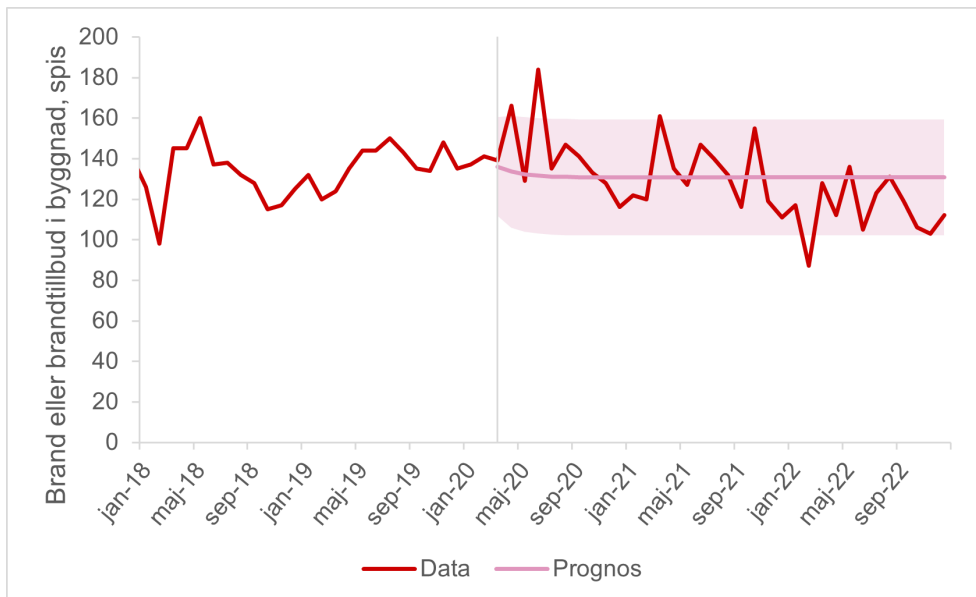
**Tabell 2.3.** Procentuella avvikelser för räddningsinsatser till följd av brand i byggnad i allmän verksamhet (utom vård), mars 2020 till december 2022

Typ av insats	Juli 2020	Sep 2020	Jan 2021	Apr 2021	Jun 2021	Nov 2021	Dec 2021	Jan 2022
Brand i byggnad (allmän verksamhet utom vård)	-1%	6%	-12%	-2%	-4%	-5%	-2%	-19%

### 2.2.1.2 Brand i byggnad med brandorsak spis

Bränder i byggnader där brandorsaken är spis överstiger prognosens intervall i april och juni år 2020 (figur 2.4 och tabell 2.4). Utfallet för mars år 2021 överstiger också intervallet. I februari år 2022 är däremot antal spisbränder lägre än prognosen.

**Figur 2.4.** Räddningsinsatser till följd av brand i byggnad med brandorsak spis, åren 2018 till 2022<sup>4</sup>



**Källa:** Räddningstjänsternas insatsstatistik och egna analyser

**Tabell 2.4.** Procentuella avvikelser för räddningsinsatser till följd av brand i byggnad med brandorsak spis, mars 2020 till december 2022

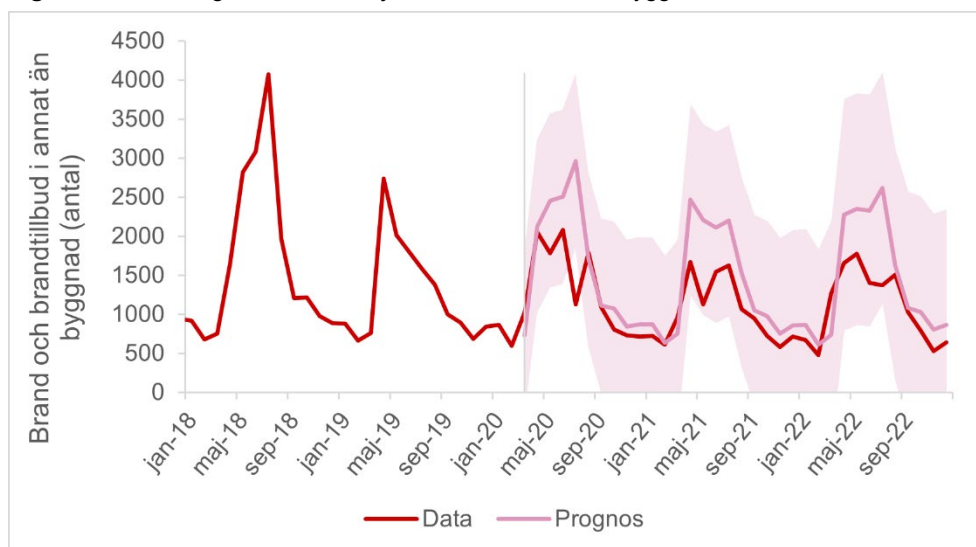
Typ av insats	April 2020	Juni 2020	Mars 2021	Februari 2022
Brand i byggnad (spis)	3 %	15 %	1 %	-15%

## 2.2.2 Brand i annat än byggnad

För bränder i annat än byggnader stod avsiktliga bränder i skog och mark för en stor del av avvikelserna i juli 2020 (figur 2.5 och tabell 2.5). I den kompletterande analysen för åren 2021 till 2022 uppvisas inga avvikelser jämfört med prognosticerat intervall.

<sup>4</sup> Trenden uppvisar ett "rakt" intervall och har alltså ingen signifikant säsongskomponent.

**Figur 2.5.** Räddningsinsatser till följd av brand i annat än byggnad, åren 2018 till 2022



**Källa:** Räddningstjänsternas insatsstatistik och egna analyser

**Tabell 2.5.** Procentuella avvikelser för räddningsinsatser till följd av brand i annat än byggnad, mars 2020 till december 2022

Typ av insats	Juli 2020
Bränder i annat än byggnad	-39 %

## 2.3 Trafikolyckor

Händelsetypen avser alla räddningsinsatser till följd av olyckor inom trafiken. Totalt sett avvek utfallet från prognosen under flera månader år 2020 (figur 2.6 och tabell 2.6). Det var nästan uteslutande trafikolyckor med personbilar som förklarade avvikelsen.<sup>5</sup> Minskad onödigt resande, hemarbete och att fler har varit permitterade under pandemin angavs som möjliga orsaker till minskningen i antalet resor med personbil och därmed också trafikolyckor. Även räddningsinsatser till följd av motorcykel- och mopedolyckor minskade i jämförelse med det förväntade intervallet.

Geografiskt visade analysen för år 2020 att räddningsinsatserna på grund av trafikolyckor kraftigt avviker från det förväntade utfallet i landsbygdskommuner med besöksnäring under juli och december, samt i storstäder under i stort sett hela året. Färre turister i dessa kommungrupper samt mindre pendling med bil angavs som möjliga förklaringar.

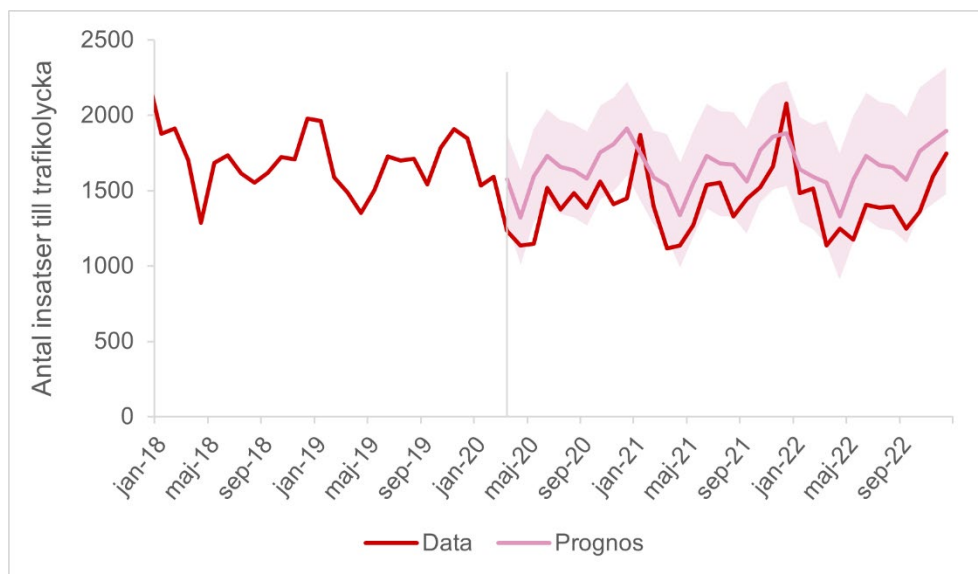
För år 2021 inträffade avvikelse från prognosintervallet endast under mars med en minskning på 6 %. Det är trafikolyckor med personbil som förklarar avvikelsen den månaden och trafikelementen personbil, motorcykel och moped uppvisar ett lägre utfall än prognosen under flera månader. Geografiskt bidrar storstäder

<sup>5</sup> I bilaga 1 redovisas trafikolyckor fördelad på kommungrupper och trafikelement (tabell B1.5 och B1.6)

samt pendlingskommuner nära större stad till minskningen i mars. Storstäder uppvisar ett lägre utfall än prognosen under sju månader och pendlingskommun nära storstad under tre månader år 2021.

Under år 2022 är det återigen mars som har ett lägre utfall än prognosen. Det är trafikolyckor med personbil som förklarar avvikelserna under mars och trafikelementen personbil och moped uppvisar ett lägre utfall än prognosen under flera månader. För kommungrupperna fortsätter storstäderna, pendlingskommuner nära storstad samt pendlingskommuner nära större stad att uppvisa lägre antal händelser.

**Figur 2.6.** Räddningsinsatser till följd av trafikolyckor, åren 2018 till 2022



**Källa:** Räddningstjänsternas insatsstatistik och egna analyser

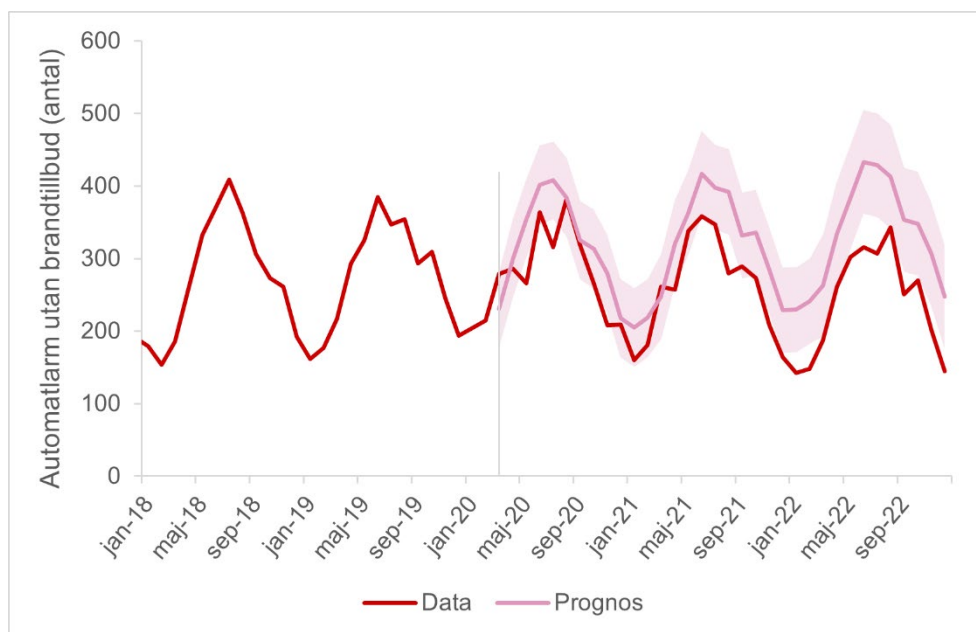
**Tabell 2.6.** Procentuella avvikelser för räddningsinsatser till följd av trafikolyckor, mars 2020 till december 2022

Typ av insats	Mars 2020	Maj 2020	November 2020	December 2020	Mars 2021	Mars 2022
Trafikolyckor	-4 %	-10 %	-6 %	-10 %	-6 %	-1 %

## 2.4 Utsläpp av farligt ämne/fara för utsläpp

Denna händelsetyp omfattar de utlösande händelserna ”Begränsat läckage av olja, drivmedel eller motsvarande” samt ”Annat utsläpp eller fara för utsläpp av farligt ämne.” De begränsade utsläppen står för cirka 80 % av alla olyckor och tillbud med farliga ämnen. Antal händelser under perioden år 2020 till år 2022 har underskridit prognosintervallet under flera månader (figur 2.7, tabell 2.7 och tabell 2.8). Antalet har varit ökande med tre månader under prognosen år 2020, fem månader år 2021 samt tio månader år 2022.

**Figur 2.7.** Räddningsinsatser till följd av utsläpp av farligt ämne/fara för utsläpp, åren 2018 till 2022



**Källa:** Räddningstjänsternas insatsstatistik och egna analyser

**Tabell 2.7.** Procentuella avvikelser för räddningsinsatser till följd av utsläpp av farligt ämne/fara för utsläpp, mars 2020 till december 2021

Typ av insats	Maj 2020	Juli 2020	Nov 2020	April 2021	Aug 2021	Okt 2021	Nov 2021	Dec 2021
Utsläpp	-11 %	-11 %	-8 %	-2 %	-16 %	-1 %	-8 %	-4 %

**Tabell 2.8.** Procentuella avvikelser för räddningsinsatser till följd av utsläpp av farligt ämne/fara för utsläpp, januari till december 2022

Typ av insats	Jan 2022	Feb 2022	Mar 2022	Maj 2022	Jun 2022	Juli 2022	Sep 2022	Okt 2022	Nov 2022	Dec 2022
Utsläpp	-17 %	-19 %	-3 %	-3 %	-13 %	-14 %	-11 %	-2 %	-14 %	-18 %

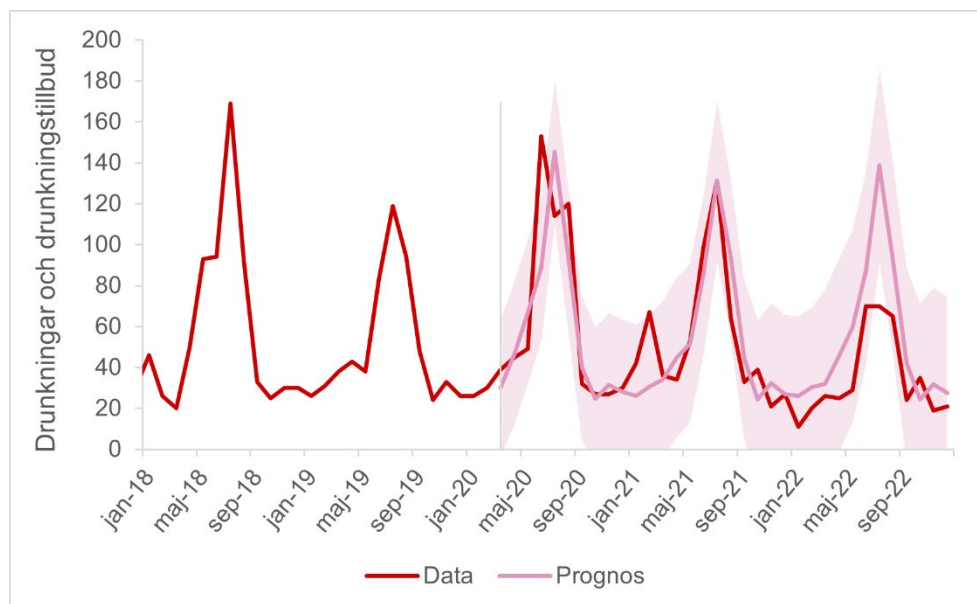
## 2.5 Drunkning och drunkningstillbud

Antal drunkningar och drunkningstillbud visar stora säsongsvariationer. Utfallet följer prognosen i stort men avvikelser förekommer i juni år 2020, februari år 2021 samt juli år 2022 (figur 2.8 och tabell 2.9). Vädret var rekordvarmt i juni 2020 och den tidigare analysen bedömde att det snarare var detta som förklarar det höga antalet inträffade händelser än pandemin.<sup>6</sup> Februari år 2021 uppvisar också högre antal än prognosen och det var en månad med stora temperatursvängningar. Juli år

<sup>6</sup> <https://www.smhi.se/klimat/klimatet-da-och-nu/manadens-vader-och-vatten-sverige/manadens-vader-i-sverige?query=&page=2> (besökt 2023-11-29)

2022 uppvisar istället ett lägre antal än prognosen. Denna månad innehöll såväl varma som svala och ostadiga perioder. För hela Sverige hamnade temperaturen i juli år 2022 ganska nära ett utjämnat förlopp ungefär motsvarande tioåriga medelvärden.

**Figur 2.8.** Räddningsinsatser till följd av drunkning och drunkningstillbud, åren 2018 till 2022



**Källa:** Räddningstjänsternas insatsstatistik och egna analyser

**Tabell 2.9.** Procentuella avvikelser för räddningsinsatser till följd av drunkning och drunkningstillbud, mars 2020 till december 2022

Typ av insats	Juni 2020	Februari 2021	Juli 2022
Drunkning	24 %	2 %	-24%

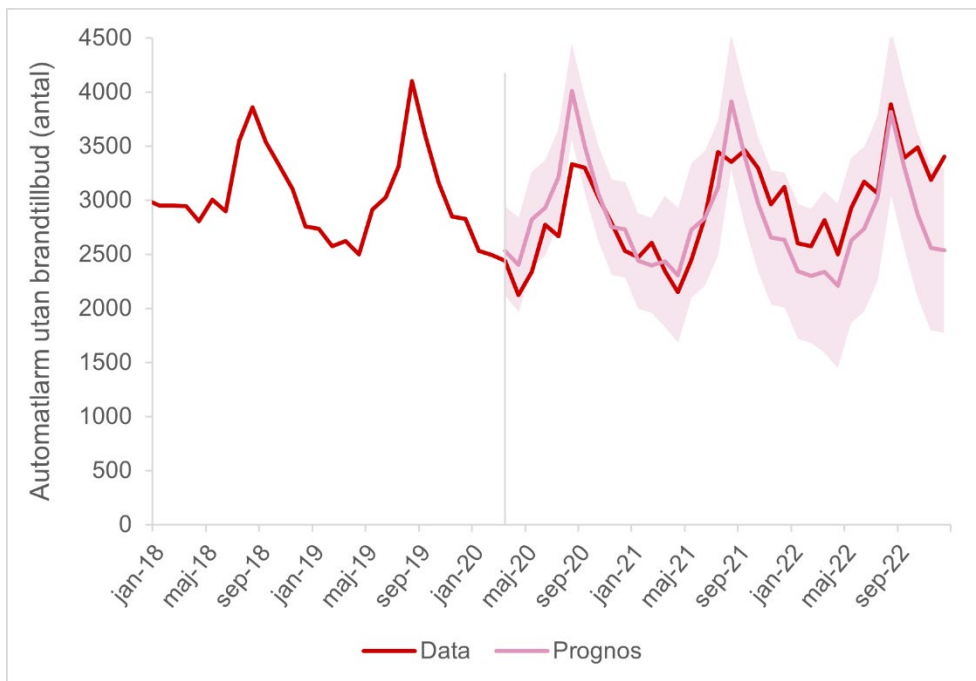
## 2.6 Automatlarm utan brandtillbud

Automatlarm utan brandtillbud innebär att räddningstjänsten kallas av en automatisk larmanordning, larmande släcksystem som är direkt anslutna till räddningstjänsten eller en ständigt bemannad central, utan att fara för brand föreligger. Tidsserieanalysen visar händelsetypen periodvis är något färre än förväntat under början av pandemin (figur 2.9 och tabell 2.10). Avvikelserna förekom inom allmänna verksamheter (exklusive vård) och då särskilt inom skolor, restauranger och idrotts-, bad- och motionsanläggningar under främst skolterminerna. Dessa verksamheter stängde delvis ned under pandemin till följd av restriktioner och rekommendationer om social distansering.



Under år 2021 är det inga avvikelser från prognosen. Trots fortsatt hög smittspridning och fortsatta restriktioner för allmänna verksamheter ser vi ingen signifikant avvikelse från det förväntade utfallet. I december år 2022 inträffar ett högre utfall än prognosintervallet.

**Figur 2.9.** Räddningsinsatser till följd av automatlarm utan brandtillbud, åren 2018 till 2022



**Källa:** Räddningstjänsternas insatsstatistik och egna analyser

**Tabell 2.10.** Procentuella avvikelser för räddningsinsatser till följd av automatlarm utan brandtillbud, mars 2020 – december 2022

Typ av insats	Maj 2020	Juli 2020	Augusti 2020	December 2022
Automatlarm utan brandtillbud	-2 %	-4 %	-7 %	3 %

# 3 Utvecklingen av det brandförebyggande arbetet

I den tidigare rapporten redovisades en bild av hur det brandförebyggande arbetet förändrats under pandemin. I detta kapitel kompletteras det urval av utåtriktade brandförebyggande åtgärder som kommunerna genomför inom ramen för lagen om skydd mot olyckor (LSO) med statistik för åren 2021 och 2022. Data baseras på den information som MSB samlar in varje år som underlag för sitt tillsynsarbete och för att fullgöra uppgifter inom området.

Utvecklingen visar en tendens till att resurserna för tillsyn samt information och rådgivning minskat under år 2021 (tabell 3.1). Det är något vi inte såg under år 2020 men det är också en del variationer i underlaget. Frågeställningen har ändrats under år 2022 så jämförbara siffror är inte möjliga att ta fram.

**Tabell 3.1.** Urval av utåtriktade förebyggande resurser och åtgärder åren 2016 till 2022<sup>7</sup>

Resurs/åtgärd	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Årsarbetskrafter Tillsyn <sup>8</sup>	213,80	206,92	201,37	198,87	201,60	179,82	-
Årsarbetskrafter Information och rådgivning <sup>9</sup>	236,13	211,30	204,13	202,79	200,20	162,70	-
Tillsynsbesök <sup>10</sup>	18 630	19 427	15 268	12 576	8 520	8 310	10 342
Brandutbildning <sup>11</sup>	416 905	361 879	337 793	327 141	119 752	119 393	-
Hembesök <sup>12</sup>	24 210	41 564	39 729	41 414	10 518	13 258	38 042

**Källa:** Årsuppföljning LSO, MSB

<sup>7</sup> Frågor om tillsynsplan finns och om den följs har inte ställts i årsuppföljningen för år 2021 och redovisas därför inte här.

<sup>8</sup> Fråga 7. Hur många årsarbetskrafter avsätter kommunen för tillsynsuppgifter enligt LSO 5 kap. 1 §? Ange svaret i antal årsarbetskrafter. Förklaring fråga 7: Med en årsarbetskraft avses 1 600 timmar. Frågan finns inte med för år 2022.

<sup>9</sup> Fråga 8. Hur många årsarbetskrafter avsätter kommunen för information och rådgivning enligt LSO 3 kap. 2 §? Ange svaret i antal årsarbetskrafter. Förklaring fråga 8: Med en årsarbetskraft avses 1 600 timmar. Frågan finns inte med för år 2022.

<sup>10</sup> Fråga 13. Hur många tillsynsbesök över den enskildes skyldigheter enligt LSO 2 kap. 2 § har kommunen genomfört under 2020? Ange antal tillsynsbesök.

<sup>11</sup> Fråga 31. Hur många personer har under 2020 utbildats av kommunen i förmågan att förebygga och hantera bränder? Ange antal personer. Förklaring fråga 31: För att räknas som utbildning krävs att innehållet ska vara planerat i förväg och ha ett uttalat syfte att i någon undervisningsform förmedla kunskap och färdigheter i att förebygga eller hantera bränder. Frågan finns inte med för år 2022.

<sup>12</sup> Fråga 32a. Hur många hembesök (avser inte brandskyddskontroller) har genomförts under 2020 för att stärka den enskildes skydd mot bränder? Ange antal genomförda besök. (Frågeställningen ändrades något mellan åren 2018 och 2019 vilket kan ha påverkat resultatet.)

För antal tillsynsbesök, brandutbildningar och hembesök har minskningen som inleddes under år 2020 bestått under år 2021. Det är också värt att påminna sig om att pandemin varade tio månader under år 2020 (mars till december) men hela året 2021. Restriktionerna har dock varierat under hela tidsperioden och särskilt under den senare delen av år 2021 skedde en del lättnader. Det är möjligt att det är anledningen till att vi ser en ökning i antalet hembesök mellan år 2020 och 2021. Nivån är dock inte lika hög som tidigare år.

Under år 2022 ser vi en uppgång i antal tillsynsbesök och hembesök. Tillsynsbesöken är inte uppe på samma nivå som före pandemin medan hembesöken i stort sett återhämtat sig.

Resultatet återspeglar i huvudsak den kommunala räddningstjänstens verksamhet inom det brandförebyggande området. Det säger inget om det övriga förebyggande arbetet som sker i samhället, till exempel inom trafik eller drunkning. Effekterna av en tillfällig minskning av de brandförebyggande aktiviteterna är svåra att utvärdera. På längre sikt bör samtliga aktiviteter som genomförs antingen nå upp i samma omfattning eller utföras mer effektivt för att inte riskera en permanent nedgång för det brandförebyggande arbetet.

## 4 Diskussion och bedömningar

Rapporten syftar till att med hjälp av tidsserieanalys och översiktliga bedömningar få en indikation på om pandemins möjliga effekter för räddningsinsatser och räddningstjänsternas brandförebyggande arbete som identifierades för år 2020 förändrades under år 2021 respektive år 2022. Liksom den tidigare analysen ger resultaten indikationer på var samhällsförändringar kopplade till covid-19-pandemin kan finnas och i förlängningen vilka beteenden som kan ligga till grund för att vissa olyckor sker. Rapporten kan fungera som utgångspunkt för vidare studier av orsakssamband.

För flera händelsetyper har antalet räddningsinsatser förändrats under pandemin jämfört med den utsatta prognosen. Vi har bedömt översiktligt om detta kan antas bero på samhällsförändringar till följd av pandemin, förändringar i arbetssätt eller väder- och säsongrelaterade förändringar. Förväntningen att alla händelsetyper skulle återgå till läget för pandemin under år 2022 har inte uppfyllts helt. Vissa kvarstående effekter som delvis minskade trafikflöden och ökat hemarbete kunde förväntas påverka utfallet men förklarar sannolikt inte alla trendbrott som skett. En ny version av räddningstjänsternas rapportering av insatserna har införts år 2022. Denna förändring kan ha påverkat utfallet av vissa händelsetyper.

### Bränder i byggnader

Totalt sett har antalet räddningsinsatser till bränder i byggnader legat under det prognosticerade intervallet fem månader mellan år 2020 till 2021. Trenden har fortsatt under år 2022 där sju månader uppvisade lägre utfall än prognosen. Vår samlade bedömning av utvecklingen är att det sannolikt skett ett trendbrott under år 2022 eller tidigare men då det sammanfaller med en ändring i rapporteringen av dessa händelser blir bedömningen osäker.

Givet att det skett någon form av trendbrott för byggnadsbränder så är det möjligt att detta inleddes före år 2022, alltså under pandemin. Detta innebär att de lägre utfall vi ser i jämförelse med prognosen skulle kunna ha andra förklaringar än samhällsförändringar till följd av pandemin. Vår bedömning är dock att pandemin sannolikt haft en påverkan på antal bränder i byggnader på övergripande nivå men att det finns en osäkerhet som är sammankopplad med ett eventuellt trendbrott som inte är direkt länkat till pandemin.

Bränder i allmän verksamhet (utom vård) uppvisar färre händelser än prognosen för flera månader under pandemitiden. De verksamheter som ingår i denna kategori är exempelvis skola, restaurang, handel, kontor och hotell. Restriktionerna för dessa verksamheter var omfattande vilket gör att vi bedömer att de avvikelser vi ser sannolikt tyder på samhällsförändringar orsakade av pandemin.

Vi bedömer också att pandemin sannolikt orsakat en periodvis ökning av antalet räddningsinsatser till följd av spisbränder. Under de tidsperioder där signifikanta öknings skett har många spenderat mer tid i hemmet till följd av hög smittspridning i samhället, strikta restriktioner om att arbeta hemifrån och därmed lagat mer mat i hemmet.<sup>13</sup>

## Bränder i annat än i byggnader

För juli år 2020 sågs en avvikelse i form av färre räddningsinsatser till bränder i annat än byggnader och detta relaterade i huvudsak till bränder i skog och mark. Brandorsaken var inte relaterad till mänsklig aktivitet som exempelvis grillning eller rökning. Åren 2021 och 2022 uppvisar inga avvikelse från prognosticerat antal. Bedömningen är att avvikelsen år 2020 sannolikt är väder- och säsongsrelaterade och inte en följd av pandemins effekter.

## Trafikolyckor

Antalet räddningsinsatser till följd av trafikolyckor har minskat jämfört med prognosen under framför allt år 2020 men även under någon enstaka månad under åren 2021 och 2022. Olyckor med personbilar förklarar den största delen i nedgången men även moped- och motorcykelolyckor har många månader med avvikelser. Geografiskt är det i storstäder och i viss mån pendlingskommuner nära storstäder som lägre utfall observeras. Dessa avvikelser har bestått under år 2022 vilket medför en osäkerhet angående pandemins bidrag till nedgången.

Trafikflödet för samtliga fordon på det statliga vägnätet minskade under år 2020 med nio procent jämfört med år 2019.<sup>14</sup> Även om en återhämtning skedde under åren 2021 och 2022 så var motsvarande minskningar fyra respektive två procent. Även antalet anmälda skador inom motorfordonsförsäkringen minskade under pandemin.<sup>15</sup> Dessa nedgångar är sannolikt relaterade till samhällsförändringar under pandemin. För storstäderna har trafikflödet återgått till samma nivå som före pandemin men antalet trafikolyckor är ändå betydligt lägre än prognosen under tio av årets tolv månader. Frågan är om detta beror på kvarstående beteendeförändringar eller om det är nya förhållanden som till exempel bränslepriset som har tagit över? Båda dessa förklaringar motsägs dock av att trafikflödet återgått till samma nivå.

Orsaken till den lägre nivån år 2022 för räddningsinsatser till följd av trafikolyckor i storstäder är oklar. Ett alternativ kan vara att larmrutiner kan ha förändrats vilket är något som rapporterats inom Polisen.<sup>16</sup> Förändringar i olika versioner av

<sup>13</sup> <https://www.scb.se/pressmeddelande/ny-statistik-sa-manga-har-jobbat-hemifran-under-pandemin/>

<sup>14</sup> <https://bransch.trafikverket.se/tjanster/trafiktjanster/Vagtrafik--och-hastighetsdata/Trafikarbete/> (besökt 2023-11-16). Vägtrafikarbete är ett mått på mängden trafik på vägnätet och uttrycks i miljoner fordonskilometer. Vi använder ordet trafikflöde med samma innebörd som trafikarbete i denna rapport.

<sup>15</sup> <https://www.svenskforsakring.se/aktuellt/nyheter/2022/anmalda-skador-i-niva-med-fore-pandemin/> (besökt 2023-12-20)

<sup>16</sup> <https://www.dn.se/sverige/fel-i-statistiken-bakom-kraftig-minskning-av-trafikolyckor/> (besökt 2023-12-20)

räddningstjänstens rapportering av trafikolyckor kan också ha påverkat då det tillkommit en ny tydligare utlösande händelse för ”Annat larm om trafikolycka, utan risk för skada” som kan ha tagit över en del händelser som tidigare felklassats som trafikolyckor.

Trots osäkerheten bedömer vi att sambandet mellan hemarbete under pandemin till följd av restriktioner och minskade trafikflöden sannolikt orsakat en minskning av antalet räddningsinsatser till följd av trafikolyckor åtminstone vad gäller åren 2020 och 2021.

## Utsläpp av farligt ämne/risk för utsläpp

Räddningsinsatser till följd av utsläpp av farligt ämne eller risk för utsläpp identifierades inte som någon av de som påverkats av samhällsförändringar av pandemin i den tidigare rapporten. Den uppvisar dock ett mönster med relativt stora avvikelser och samtliga underskrider prognosintervallet. Eftersom cirka 80 procent av utsläppen är begränsade läckage av olja, drivmedel och liknande så ligger det nära till hands att bedöma dessa på samma sätt som trafikolyckorna. Det vill säga att den minskade mängden trafik på vägnätet under pandemin också medfört färre händelser vid exempelvis påfyllning av bränsle i fordon.

De låga utfallen har dock fortsatt under år 2022 där alla månader utom två uppvisar avvikelser, trots att trafikflödet i stort sett återgått till samma nivå. Är det någon form av kvarstående beteendeförändringar eller andra förklaringar till nedgången? En alternativ förklaring kan vara att trafikflödet med andra bränsletyper än de som orsakar utsläppen ökat. Antal nyregistrerade elbilar har ökat kraftigt från 9 till 32 procent mellan år 2020 till 2022 men det totala beståndet elbilar av samtliga personbilar är ändå inte mer än fyra procent.<sup>17</sup> Denna utveckling kan ha bidragit till färre utsläpp vid påfyllning av bränsle.

Orsaken till den fortsatt låga nivån för räddningsinsatser till följd av utsläpp år 2022 är oklar. Förändringar i räddningstjänsternas händelserapportering kan ha påverkat. Vi bedömer dock att insatserna under hela perioden, på samma sätt som insatser till trafikolyckor, sannolikt har ett samband med restriktioner/hemarbete och minskade trafikflöden.

## Drunkning och drunkningstillbud

Tre månader under åren 2020 till 2022 uppvisade avvikelser för räddningsinsatser till följd av drunkningar och drunkningstillbud där det i juni år 2020 och i februari år 2021 inträffade fler händelser än prognosen medan det i juli år 2022 inträffade färre händelser än prognosen. Uppgifter om vädret under dessa månader indikerar att värmen i juni 2020 sannolikt förklarar en stor del av det ökade antalet händelser under den månaden. För de övriga två månaderna ger dock vädret inte någon lika

<sup>17</sup> <https://www.scb.se/hitta-statistik/redaktionellt/tredubbling-av-elbilar-pa-tva-ar2/> (besökt 2023-12-01). Hybrider är inte medräknade som elbil.

entydig bild. Bedömningen är ändå att variationen i drunkningsolyckor sannolikt främst beror på väder och säsong och inte på effekter av pandemin.

### **Automatlarm utan brandtillbud**

Tidsserieanalysen visar att räddningsinsatser till följd av automatlarm utan brandtillbud periodvis var färre än förväntat under år 2020. Det gäller särskilt verksamheter som delvis stängde ned under pandemin till följd av restriktioner och rekommendationer om social distansering, exempelvis skolor, restauranger och idrotts-, bad- och motionsanläggningar. Det gäller däremot inte vårdanläggningar. Under åren 2021 och 2022 ser vi inte detta mönster utan effekten av pandemin ser ut att ha minskat för denna typ av larm.

### **Räddningstjänstens brandförebyggande arbete**

Vi bedömer att pandemin orsakat förändringar i den kommunala räddningstjänstens arbetssätt gällande det brandförebyggande arbetet. Antal tillsynsbesök, brandutbildningar och hembesök har minskat och varit bestående under både år 2020 och 2021. Tillsynsbesöken och framför allt hembesöken har ökat igen efter pandemin. Vi ser en tendens till att resurserna för tillsyn samt information och rådgivning minskat under år 2021. Denna minskning går tyvärr inte att följa upp för år 2022 och det gör inte heller omfattningen av brandutbildningar.

### **Sammanfattning av bedömningar**

I tabell 4.1 sammanfattas bedömningarna från diskussionen. De avvikelser som tidsserieanalysen visar har delats in efter samhällsförändringar till följd av pandemin, förändringar i arbetssätt till följd av pandemin samt andra förändringar. Bedömningarna ska inte uppfattas som fastställda orsakssamband utan ger indikationer på eventuella samband. Vidare studier krävs för att utreda mer säkerställda samband.

Den övergripande slutsatsen är att samhällsförändringar till följd av pandemin sannolikt har påverkat antalet för vissa räddningsinsatser. I huvudsak har en nedgång skett. De brandförebyggande åtgärderna är på god väg att återhämta sig efter pandemin. Det finns avvikande trender även efter att pandemin upphört som är intressant att fortsätta följa.

**Tabell 4.1.** Bedömning av räddningsinsatser och räddningstjänstens brandförebyggande arbete åren 2020 till 2022

Trolig orsak	Fler olyckor/ skador/åtgärder	Färre olyckor/skador/åtgärder
Samhälleliga förändringar till följd av pandemin	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Spisbränder</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Bränder i byggnader</li> <li>• Bränder i allmänna verksamheter (utom vård)</li> <li>• Trafikolyckor</li> <li>• Utsläpp av farligt ämne</li> <li>• Automatlarm utan brandtillbud, utom vårdsektorn (år 2020)</li> </ul>
Förändringar i arbetssätt till följd av pandemin	-	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Räddningstjänstens brandförebyggande arbete i form av tillsyn, utbildning och hembesök</li> <li>• Resurser för tillsyn samt information (år 2021)</li> </ul>
Väder- och säsongrelaterat	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Drunkning (juni 2020, februari 2021)</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Drunkning (juli 2022)</li> <li>• Brand i skog och mark (juli 2020)</li> </ul>



# Referenser

BRÅ (2021). Tydliga indikationer på att även pandemins tredje våg inverkat på de anmälda brotten under våren 2021. urn:nbn:se:bra-995

MSB (2022). Effekter på räddningsinsatser och personskador till följd av covid-19. Professional Management AB, Arne Svensson. Publ. nr: MSB1882 – februari 2022.

Socialstyrelsen (2021). Uppdämda vårdbehov. Analys och förslag till insatser. Artikelnummer 2021-10-7534.

# Bilaga 1: Tabeller

**Tabell B1.1.** Procentuella avvikelser för räddningsinsatser, mars 2020 till december 2022

Månad-År	Brand i byggnad	Brand i annat än i byggnad	Trafikolyckor	Automatlarm utan brandtillbud
Mar -20	0%	0%	-4%	0%
Apr -20	0%	0%	0%	0%
Maj -20	0%	0%	-10%	-2%
Jun -20	0%	0%	0%	0%
Jul -20	-8%	-39%	0%	-4%
Aug -20	0%	0%	0%	-7%
Sep -20	0%	0%	0%	0%
Okt -20	0%	0%	0%	0%
Nov -20	-4%	0%	-6%	0%
Dec -20	0%	0%	-10%	0%
Jan -21	0%	0%	0%	0%
Feb -21	0%	0%	0%	0%
Mar -21	0%	0%	-6%	0%
Apr -21	0%	0%	0%	0%
Maj -21	-8%	0%	0%	0%
Jun -21	-1%	0%	0%	0%
Jul -21	0%	0%	0%	0%
Aug -21	-1%	0%	0%	0%
Sep -21	0%	0%	0%	0%
Okt -21	0%	0%	0%	0%
Nov -21	0%	0%	0%	0%
Dec -21	0%	0%	0%	0%
Jan -22	-1%	0%	0%	0%
Feb -22	-14%	0%	0%	0%
Mar -22	0%	0%	-1%	0%
Apr -22	-1%	0%	0%	0%
Maj -22	-3%	0%	0%	0%
Jun -22	-5%	0%	0%	0%
Jul -22	-9%	0%	0%	0%
Aug -22	0%	0%	0%	0%
Sep -22	0%	0%	0%	0%
Okt -22	-5%	0%	0%	0%
Nov -22	0%	0%	0%	0%
Dec -22	0%	0%	0%	3%

**Tabell B1.2.** Procentuella avvikelser för räddningsinsatser, mars 2020 till december 2022

Månad-År	Utsläpp av farligt ämne/fara för utsläpp	Drunkningar och drunkningstillbud	Första hjälpen eller sjukvård i väntan på ambulans	Hjälp till ambulans
Mar -20	0%	0%	0%	0%
Apr -20	0%	0%	-9%	0%
Maj -20	-11%	0%	-1%	0%
Jun -20	0%	24%	0%	0%
Jul -20	-11%	0%	0%	0%
Aug -20	0%	0%	0%	8%
Sep -20	0%	0%	0%	0%
Okt -20	0%	0%	0%	2%
Nov -20	-8%	0%	-1%	0%
Dec -20	0%	0%	0%	3%
Jan -21	0%	0%	0%	31%
Feb -21	0%	2%	-12%	19%
Mar -21	0%	0%	-13%	0%
Apr -21	-2%	0%	0%	0%
Maj -21	0%	0%	0%	0%
Jun -21	0%	0%	0%	0%
Jul -21	0%	0%	0%	0%
Aug -21	-16%	0%	0%	0%
Sep -21	0%	0%	0%	0%
Okt -21	-1%	0%	0%	0%
Nov -21	-8%	0%	0%	5%
Dec -21	-4%	0%	0%	16%
Jan -22	-17%	0%	0%	17%
Feb -22	-19%	0%	0%	19%
Mar -22	-3%	0%	0%	12%
Apr -22	0%	0%	0%	15%
Maj -22	-3%	0%	0%	0%
Jun -22	-13%	0%	0%	11%
Jul -22	-14%	-24%	0%	1%
Aug -22	0%	0%	0%	0%
Sep -22	-11%	0%	0%	0%
Okt -22	-2%	0%	0%	6%
Nov -22	-14%	0%	0%	0%
Dec -22	-18%	0%	0%	34%

**Tabell B1.3.** Procentuella avvikelser för brand och brandtillbud i byggnad (verksamhet), mars 2020 till december 2022

Månad- År	Boende och vård	Allmän verksamhet (utom vård)	Industri	Övrig verksamhet
Mar -20	0%	0%	0%	0%
Apr -20	0%	0%	0%	0%
Maj -20	0%	0%	0%	0%
Jun -20	0%	0%	0%	0%
Jul -20	0%	-1%	0%	0%
Aug -20	0%	0%	0%	0%
Sep -20	0%	6%	0%	0%
Okt -20	0%	0%	0%	0%
Nov -20	0%	0%	0%	0%
Dec -20	0%	0%	0%	0%
Jan -21	0%	-12%	0%	0%
Feb -21	0%	0%	0%	0%
Mar -21	0%	0%	0%	0%
Apr -21	0%	-2%	0%	0%
Maj -21	0%	0%	0%	0%
Jun -21	0%	-4%	0%	0%
Jul -21	0%	0%	0%	0%
Aug -21	0%	0%	0%	0%
Sep -21	0%	0%	0%	0%
Okt -21	0%	0%	0%	0%
Nov -21	0%	-5%	0%	0%
Dec -21	0%	-2%	0%	0%
Jan -22	0%	-19%	0%	0%
Feb -22	-12%	0%	0%	0%
Mar -22	0%	0%	0%	0%
Apr -22	0%	0%	0%	0%
Maj -22	0%	0%	0%	0%
Jun -22	-3%	0%	0%	0%
Jul -22	-3%	0%	0%	0%
Aug -22	0%	0%	0%	0%
Sep -22	0%	0%	0%	0%
Okt -22	-2%	0%	0%	0%
Nov -22	0%	0%	0%	0%
Dec -22	0%	0%	0%	0%

**Tabell B1.4.** Procentuella avvikelser för brand i byggnad (brandorsak), mars 2020 till december 2022

Månad- År	Avsiktig brand	Spis	Värmeöverföring	Rökning	Annan
Mar -20	0%	0%	0%	0%	0%
Apr -20	0%	3%	0%	0%	0%
Maj -20	0%	0%	0%	0%	0%
Jun -20	0%	15%	0%	0%	0%
Jul -20	0%	0%	0%	0%	0%
Aug -20	0%	0%	0%	0%	0%
Sep -20	0%	0%	0%	0%	0%
Okt -20	0%	0%	0%	0%	0%
Nov -20	0%	0%	0%	0%	0%
Dec -20	0%	0%	0%	0%	0%
Jan -21	0%	0%	0%	0%	0%
Feb -21	0%	0%	0%	0%	0%
Mar -21	0%	1%	0%	0%	0%
Apr -21	0%	0%	0%	0%	0%
Maj -21	0%	0%	0%	0%	0%
Jun -21	0%	0%	0%	0%	0%
Jul -21	0%	0%	0%	0%	0%
Aug -21	0%	0%	0%	0%	0%
Sep -21	0%	0%	0%	0%	0%
Okt -21	0%	0%	0%	0%	0%
Nov -21	0%	0%	0%	0%	0%
Dec -21	0%	0%	19%	0%	0%
Jan -22	0%	0%	0%	0%	0%
Feb -22	0%	-15%	0%	0%	0%
Mar -22	0%	0%	0%	0%	0%
Apr -22	0%	0%	0%	0%	0%
Maj -22	0%	0%	0%	0%	0%
Jun -22	0%	0%	0%	0%	0%
Jul -22	0%	0%	0%	0%	0%
Aug -22	0%	0%	0%	0%	0%
Sep -22	0%	0%	0%	0%	0%
Okt -22	0%	0%	0%	0%	0%
Nov -22	0%	0%	12%	0%	0%
Dec -22	0%	0%	10%	0%	0%

**Tabell B1.5.** Procentuella avvikelser för trafikolycka (kommungrupper), mars 2020 till december 2022

Månad- År	Stor- stä- der	Pend- lings- kom- mun- nära stor- stad	Större stad	Pend- lings- kommun nära större stad	Lågpenn- lingskom- mun nära större stad	Mindre stad/tätort	Pend- lings- kom- mun nära mindre tätort	Lands- bygds- kom- mun	Lands- bygds- kom- mun med be- söksnä- ring
Mar -20	-31%	-13%	-2%	0%	0%	0%	0%	0%	0%
Apr -20	-18%	-2%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	-3%
Maj -20	-18%	0%	-9%	0%	0%	0%	0%	0%	0%
Jun -20	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%
Jul -20	-15%	0%	0%	-4%	0%	0%	0%	-19%	-32%
Aug -20	-10%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	-2%
Sep -20	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%
Okt -20	-7%	0%	0%	0%	0%	0%	7%	0%	0%
Nov -20	0%	0%	0%	-10%	0%	0%	0%	0%	0%
Dec -20	-24%	0%	0%	0%	0%	-9%	0%	0%	-41%
Jan -21	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%
Feb -21	-11%	-4%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%
Mar -21	-22%	0%	0%	-12%	0%	-3%	0%	0%	0%
Apr -21	-6%	-12%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%
Maj -21	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%
Jun -21	-2%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%
Jul -21	-3%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%
Aug -21	-11%	-1%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%
Sep -21	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%
Okt -21	-3%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%
Nov -21	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%
Dec -21	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%
Jan -22	-21%	-6%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%
Feb -22	0%	-2%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%
Mar -22	-13%	-13%	0%	-6%	0%	0%	0%	0%	0%
Apr -22	-19%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%
Maj -22	-24%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	-3%	0%
Jun -22	-21%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%
Jul -22	-9%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%
Aug -22	-11%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%
Sep -22	-11%	-1%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%
Okt -22	-16%	0%	0%	-14%	0%	0%	0%	0%	0%
Nov -22	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%
Dec -22	-9%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	-4%

**Tabell B1.6.** Procentuella avvikelser för trafikolycka (trafikelement), mars 2020 till december 2022<sup>18</sup>

Månad- År	Gående	Cykel	Moped	Motorcykel	Personbil	Buss	Lastbil
Mar -20	-34%	0%	0%	0%	-6%	0%	0%
Apr -20	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%
Maj -20	0%	-6%	-21%	-2%	-14%	0%	0%
Jun -20	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%
Jul -20	0%	0%	0%	-8%	-4%	0%	0%
Aug -20	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%
Sep -20	0%	0%	-9%	0%	0%	0%	0%
Okt -20	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%
Nov -20	0%	0%	0%	0%	-18%	0%	0%
Dec -20	0%	0%	0%	0%	-17%	0%	0%
Jan -21	-11%	0%	0%	0%	0%	0%	0%
Feb -21	0%	0%	0%	0%	-3%	0%	0%
Mar -21	0%	0%	0%	0%	-13%	0%	0%
Apr -21	0%	0%	-5%	0%	0%	0%	0%
Maj -21	0%	-4%	-19%	-4%	0%	0%	0%
Jun -21	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%
Jul -21	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%
Aug -21	0%	0%	-23%	-5%	-1%	-14%	0%
Sep -21	0%	0%	0%	3%	0%	0%	0%
Okt -21	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%
Nov -21	0%	0%	0%	0%	-2%	0%	0%
Dec -21	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%
Jan -22	0%	0%	0%	0%	-6%	0%	0%
Feb -22	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%
Mar -22	0%	0%	0%	0%	-12%	0%	0%
Apr -22	0%	0%	-22%	0%	0%	0%	0%
Maj -22	0%	0%	-38%	-14%	-9%	0%	0%
Jun -22	0%	0%	-19%	0%	-5%	0%	0%
Jul -22	5%	-9%	-22%	0%	-2%	0%	0%
Aug -22	0%	0%	-12%	0%	0%	0%	0%
Sep -22	0%	0%	-27%	0%	-7%	0%	0%
Okt -22	0%	0%	0%	0%	-10%	0%	0%
Nov -22	0%	0%	0%	0%	-7%	0%	0%
Dec -22	0%	0%	0%	0%	-1%	9%	0%

<sup>18</sup> Antal händelser där något trafikelement av respektive typ är inblandat.

# Bilaga 2: Sammanfattning av resultat för år 2020

I tabell B2.1 sammanfattas resultaten från tidsserieanalysen som framskrider till och med år 2020 (MSB 2022). Ett antal tidsserier uppvisade trendbrott som kunde indikera förändringar avseende räddningstjänstens insatser, personskador och dödsfall till följd av covid-19-pandemin. Dessa avvikelser kategoriserades i sådana som sannolikt berodde på restriktionerna till följd av pandemin, förändringar i arbetssätt och de som troligen var väder- och säsongrelaterade.

**Tabell B2.1.** Sammanfattande resultat MSB (2022)

Trolig orsak	Fler olyckor/ skador/åtgärder	Färre olyckor/skador/åtgärder
Samhälleliga förändringar	<ul style="list-style-type: none"><li>• Spisbränder</li></ul>	<ul style="list-style-type: none"><li>• Trafikolyckor</li><li>• Skador efter misshandel av obekant</li><li>• Automatlarm (utom vårdsektorn)</li></ul>
Förändringar i arbetssätt	-	<ul style="list-style-type: none"><li>• Räddningstjänstens brandförebyggande arbete i form av tillsyn, utbildning och hembesök</li><li>• Kirurgiska och medicinska komplikationer</li></ul>
Väder- och säsongrelaterat	<ul style="list-style-type: none"><li>• Drunkning (juni)</li></ul>	<ul style="list-style-type: none"><li>• Drunkning (juli)</li><li>• Brand i skog och mark</li><li>• Personskador på grund av fall utomhus</li><li>• Personskador på grund av bett av geting, bålgeting, bin</li></ul>

Källa: MSB 2022

## Samhälleliga förändringar

I analysen av personskador och räddningstjänstens insatser under 2020 syntes ingen generell påverkan i antal händelser på nationell nivå. Vid en fördjupad analys av olika olyckstyper syns förändringar som kan bero på restriktioner och förändrade beteenden.

- Antalet spisbränder i bostäder ökade våren 2020. Förklaringen är sannolikt att fler har varit hemma mer och därmed oftare lagat mat.
- Hemarbetet som tidigt rekommenderades kan också ha lett till färre trafikolyckor med personbilar, även om antalet dödsfall och allvarliga personskador till följd av dem inte påverkats. Att trafiken minskat stöds av statistik över minskade trafikflöden.



- Analysen av personskador visar att det var färre registrerade personskador i både öppen och slutenvård på grund av misshandel av obekant. Resultatet stärks av motsvarande analys som Brottsförebyggande rådet genomfört (BRÅ 2021).
- Flera offentliga verksamheter stängdes på grund av restriktioner vilket fick till följd att antalet automatlarmsutryckningar minskade i offentliga verksamheter och skolor. Däremot blev det ingen sådan påverkan inom vårdsektorn.

## Förändringar i arbetssätt

- I statistik över kommunernas brandförebyggande arbete var det tydligt att flera åtgärder minskade kraftigt i omfattning under 2020. Utbildningar, hembesök och tillsynsbesök minskade alla som en följd av restriktionerna och för att minska risken för smitta.
- Skador till följd av kirurgiska och medicinska komplikationer minskade, vilket troligen beror på att antalet planerade operationer och antalet vårdbesök minskade kraftigt under år 2020 (Socialstyrelsen 2021).

## Väder- och säsongsrelaterat

I arbetet med analysen noterades även andra förändringar jämfört med prognosen, men som troligen berodde på vädret snarare än pandemin.

- Drunkningarna ökade i juni jämfört med prognosen och det var troligen för att juni var rekordvarm. Juni följdes av en kall juli och då var antalet drunkningar lägre än prognosen.
- Bränder i skog och mark minskade under år 2020, liksom personskador på grund av fall utomhus och personskador på grund av bett av geting, bålgeting eller bin. Dessa händelser ser ut att ha minskat till följd av en mild vår och kall juli.



Myndigheten för  
samhällsskydd  
och beredskap